

EX BIBLIOTHEEK EX
DE VROUW EN HAAR HUIS

V

EGYPTISCH
VLECHTWERK

VAN HOLKEMA & WARENDORF AMSTERDAM

BIBLIOTHEEK „DE VROUW EN HAAR HUIS”

V

EGYPTISCH VLECHTWERK

HANDLEIDING VOOR HET AANLEEREN DER
TECHNIEK MET VELE VERKLARENDE PLATEN EN
AFBEELDINGEN VAN VOLTOOIDE WERKSTUKKEN

DOOR

E. SIEWERTSZ VAN REESEMA

VOORWOORD

VAN

ELIS. M. ROGGE

AMSTERDAM — VAN HOLKEMA & WARENDORF

OPGEDRAGEN AAN DE LEZERESSEN
VAN „DE VROUW EN HAAR HUIS”

VOORWOORD

Het doel van de patroonboeken in de serie: „De Bibliotheek van De Vrouw en haar Huis” is, om elk op eigen gebied bijeen te brengen, wat tijdens het bestaan van het tijdschrift in de verschenen maandnummers verspreid stond.

Daarop wordt met dit deel een uitzondering gemaakt.

Dit boek wil méér zijn dan een serie patronen. Het brengt een nog nimmer in boekvorm verschenen handleiding voor het aanleeren van Egyptisch Vlechtwerk, een handwerktechniek van een zuivere schoonheid, die door verslingering van draden en door het uitspinnen der handgrepen tot in de fijnste details, nog een reeks mogelijkheden met zich voert.

Een leerboek dus!

Want als leerboek zijn tijdschrift-artikelen in verschillende nummers verspreid, minder geeigend. Daarvoor moet het geheel overzichtelijk zijn ingericht. Bovendien zal het Egyptisch Vlechtwerk binnen korten tijd naar wij hopen opgenomen worden onder de leervakken voor de nieuwe akte „Kunstnaaldwerk” en zal op alle vakscholen waar meisjes voor het verkrijgen dezer akte worden opgeleid de behoefte aan een schoolleerboek over dit vlechtwerk dringend worden gevoeld.

Jaren geleden bestond reeds het plan, dat Mej. E. Siewertsz van Reesema, die de kunst van vlechten uit den doode tot nieuw leven heeft gewekt, haar aantekeningen in een boek zou vastleggen. En dat zij dit thans deed, nu de tijden er rijp voor schijnen te zijn, daarvoor zijn allen die ons vrouwenhandwerk liefhebben, haar zeer dankbaar.

Deel V van onze Bibliotheek zij dus een leerboek bij uitnemendheid. Het is ingericht voor zelfstudie.

Doch velen zullen naast tekst en platen hulp verlangen. Handgrepen laten zich beter leeren door zien, dan door lezen. Het belang van een goed vlechttoestel is daarbij, vooral nu het vlechtwerk nog in de aanvangsperiode staat, zeer groot. De hulpbronnen voor deze twee hoofdfactoren zijn nog gering.

Wij willen daarom hier twee beproefde adressen geven: Voor lesgeven wende men zich tot Thera van den Berg, Huize Lindenhove, Oosterbeek; voor het maken der toestellen tot J. Kuit, Generaal Cronjéstraat 54, Schoten.

Wij zenden dit eerste handboek met vreugde de wereld in, vertrouwend dat deze herleefde kunst veel vrienden zal vinden en door studie van allen die haar aanvaarden op een steeds hooger peil zal komen.

ELIS. M. ROGGE.

EGYPTISCH VLECHTWERK.

INLEIDING.

Het zal ongeveer een 15 jaar geleden zijn, dat ik begonnen ben met het Egyptische vlechtwerk te bestudeeren en dit werk heeft mijne belangstelling door al die jaren heen dusdanig bezig gehouden, door het telkens vinden van nieuwe mogelijkheden, van nieuwe combinaties, dat ik mij vlei, geen nuttelooos werk te doen, met een uitvoerige beschrijving van het werk te geven.

Ik kan mij niet voorstellen dat wie dit werk grondig leert kennen, niet met mij telkens weer opnieuw genieten zou van de klassieke schoonheid, die het in zich sluit.

Het leeren kennen van zoo'n techniek leek mij voor de hedendaagsche kunstnijverheid niet van belang ontbloomt. Het spreekt vanzelf, dat ook op wetenschappelijk gebied, het grondig kennen van een techniek uit de grijze oudheid, waarde hebben kan.

De naam „Egyptisch“ vlechtwerk is een willekeurige; daar het nog in het geheel niet bewezen is, dat de oorsprong van dit werk in Egypte te vinden zou zijn. In de laatste helft der vorige eeuw werden, bij het openen van graven in Egypte, verschillende textielvoorwerpen, zooals mutsen, tassen, enz. gevonden, welke gemaakt waren in een onbekende techniek.

Een Weensch koopman, de heer Graf, bracht deze kostbare vondsten naar Weenen, waar deze groote belangstelling wekten. Mevrouw Louise Schinnerer, leerares aan de K. K. Fachschule für Kunst-Stickerei aldaar, stelde een nauwkeurig onderzoek naar de werkwijze in. Spoedig bleek, dat met de meest bekende technieken in Europa niets aan te vangen was, zelfs de techniek der kloskant, waar het werk eenigszins op geleek, gaf geen uitkomst.

Een bekend feit is het, dat onder de boerenbevolking van een land, niet alleen overblijfselen van gebruiken, maar ook van werkwijzen, heel lang soms bewaard blijven. Dit eigenaardig verschijnsel bracht mevrouw Schinnerer op het denkbeeld om bij de boerenbevolking in de omliggende landen na te gaan, of daar ook dergelijk werk misschien nog te vinden

wou zijn. Door steun van de overheid werd zij in staat gesteld een onderzoek in te stellen en het mocht haar werkelijk gelukken bij de Rutheenen in Galicië een werkwijze te vinden, met welke zij in staat was alle werkstukken, die door den heer Graf medegebracht waren, te copieeren.

Mevrouw Schinnerer heeft een prachtig werk gedaan, door deze, nagenoeg in vergetelheid geraakte techniek, weer onder de aandacht te brengen.

Mijne eerste kennismaking met het „Egyptisch vlechtwerk“, zooals wij het eigenlijk ook van zelf zijn gaan noemen, was door het lezen der brochure „Antieke Handarbeiten“, welke mevrouw Schinnerer, naar aanleiding van haar onderzoekingen, uitgaf. Volgens de aanwijzingen, welke zij in dit boekje gaf, heb ik het vlechten geleerd.

Toen ik een eind op weg was, schreef ik aan mevrouw Schinnerer, en tevens sloot ik de door mij gemaakte proeven, ter beoordeeling, in. Als gevolg hiervan, ben ik in een zeer prettige correspondentie met haar getreden — beiden het betreurend, dat wij niet eerder met elkaar kennis gemaakt hadden, want mevrouw Schinnerer was toen al niet meer midden in haar werk — doofheid was oorzaak, dat zij veel ongedaan moest laten liggen. Het laatst, dat ik van haar hoorde, was kort vóór den oorlog; zij had zich toen reeds uit alles terug getrokken. Dit was wel heel jammer, want hoe zouden wij elkaar aanvullend, vruchtbaar hebben kunnen samenwerken.

Mevrouw Schinnerer's eigenlijke leergang, die in fragmenten in de Wiener Mode uitkwam, leerde ik pas veel later kennen. Het bleek toen, dat ik volgens een andere methode gewerkt had, dan zij, die de Rutheensche werkwijze volgde.

Ik heb ook deze werkwijze doorgewerkt, maar mij toch aan mijne eigen methode gehouden. In mijn leergang geef ik in 't kort wel de Rutheensche vlechtwijze aan, zoodat wie lust voelt deze manier toe te passen, hier op door kan gaan, wanneer eenmaal het vlechten voldoende in de vingers zit.

Het is mij mogen gelukken, een toestel uit te denken, waarop stukken van groote lengte gevlochten kunnen worden. Mevrouw Schinnerer wist wel het bestaan van lange sjerpen, vervaardigd in dit vlechtwerk, maar zij kende de werkwijze niet. Over het dubbel vlechtwerk hebben wij samen niet meer gecorrespondeerd.

Door het vinden van dit vlechten met dubbele velden, werd mij de mogelijkheid geopend, tot het maken van alle patronen. Was ik eerst door de verticale draadopspanning gebonden om, alleen bij een enkele werkwijze uitgezonderd, slechts verticale patronen te maken, door het dubbel-vlechten verviel deze beperking.

Een vraag van Prof. Six, mij gedaan over een muts op de afbeelding van een oud Zuid-Italiaansch bord, was aanleiding, dat ik mij moest gaan verdiepen, in de opgave, hoe het mogelijk was, horizontale patronen in het vlechten te krijgen, want dat wij hier te doen hadden met een afbeelding van een gevlochten muts, hield ook ik bijna voor zeker. Foto van bord en muts zijn op Plaat 1 gegeven.

Het gelukte mij de muts te copieeren in dubbelvlechtwerk.

Zoo als van zelf sprak, vond ik al werkende meer en meer finesses, o.a. het meerderen door inleggen van draden, het vlechten met gekleurde draden tot fijne horizontale lijntjes en trapsgewijze figuurtjes, enz.

Uit de foto's, welke ik bij den leergang voeg, kan men zien, hoe het Egyptisch vlechtwerk zich leent tot het maken van alle mogelijke voorwerpen.

Een woord van waardeering mag ik zeker niet achterwege laten voor mejuffrouw E. Nierstrasz, die zooals altijd, met mij samenwerkte en voor mejuffrouw Thera van den Berg, textielwerkster, die, steeds met den grootsten ijver en toewijding onder mijne leiding mijn proeven uitwerkte.

Met het geven van mijn leergang beoog ik niet alleen mede te werken, om deze wonderschoone techniek te helpen bewaren, maar bovenal, om haar tot nieuw leven te wekken en haar in dienst te stellen van de hedendaagsche behoefte, van de hedendaagsche vraag naar echt mooien handenarbeid.

Mochten velen opgewekt worden om zich met het Egyptisch vlechtwerk te gaan bezighouden; ik weet, dat wie zich met liefde aan dit werk geeft, steeds nieuwe vreugde wacht.

E. SIEWERTSZ VAN REESEMA.

WERKWIJZE VAN EGYPTISCH VLECHTWERK.

De toestellen, die bij het Egyptisch vlechtwerk gebruikt worden, zijn zéér eenvoudig: Men heeft niet anders noodig dan een houten raam, en een zwaard 65 c.M. lang, om het werk mede aan te slaan. Iedere timmerman kan zoo'n raam maken. Gewenscht is, buigzaam hout te nemen, bijv. iepen- of lindenhout. Het raam bestaat uit twee ronde zijspijlen, van onder en van boven onderling bevestigd door een vierkant balkje. De maten van een gewoon toestel, waar veel voorwerpen op gemaakt kunnen worden (afb. 1A) zijn: Hoogte 130 c.M., breedte 55 c.M. De zijspijlen hebben een middellijn van $3\frac{1}{2}$ c.M., de dwarsbalken zijn 4 c.M. dik en 70 c.M. breed. De maten zijn buitenwerks genomen. Bij dit toestel behooren twee rollen, die noodig zijn voor het vlechten van langere werkstukken en een klein zwaard of liniaal van 45 c.M.

lengte (zie plaat 7 en blz. 21 „Toestel met rollen”) De rollen worden voor de eerste vlechtwerken niet gebruikt.

Een toestel, dat op den schoot genomen kan worden (afb. 1) is 56 c.M. breed van boven, 28 c.M. breed van onderen. Hoogte 87 c.M., middellijn van de zijspijlen is 2,8 c.M., van boven en onderbalkje 3 c.M.

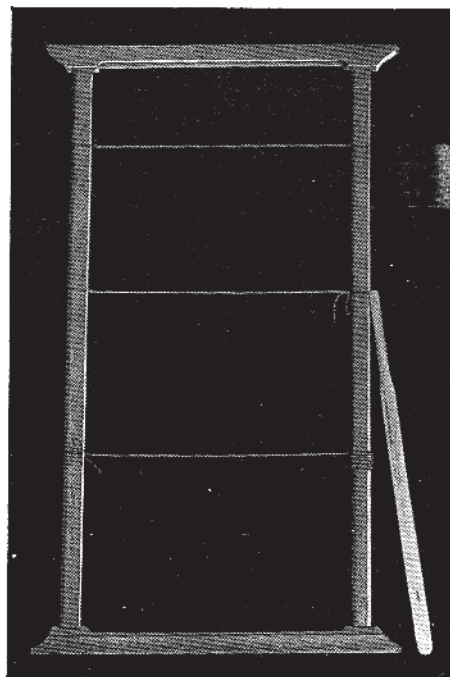
SPANNEN VAN DE TOUWEN OP HET RAAM

Men neemt een flink gedraaid touw (b.v. gordintouw) lang 3 á 4 M.

Aan een der einden van het touw, maakt men een lus, legt dan het touw om de rechterzijspijl. steekt het andere einde van het touw door deze lus en trekt het stijfaan. Nu windt men niet te stijf, doch regelmatig en

Afb. 1.

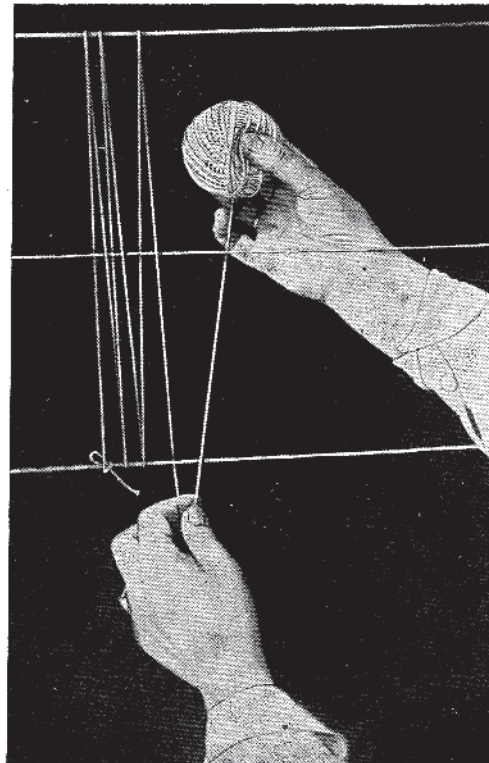

Afb. 1. A.

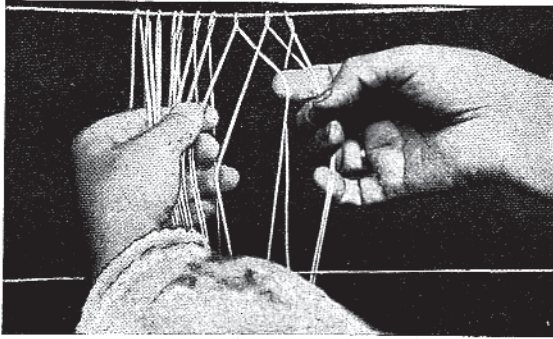
De zijspijlen van dit toestel zijn rond (Zie ook afb. 16).

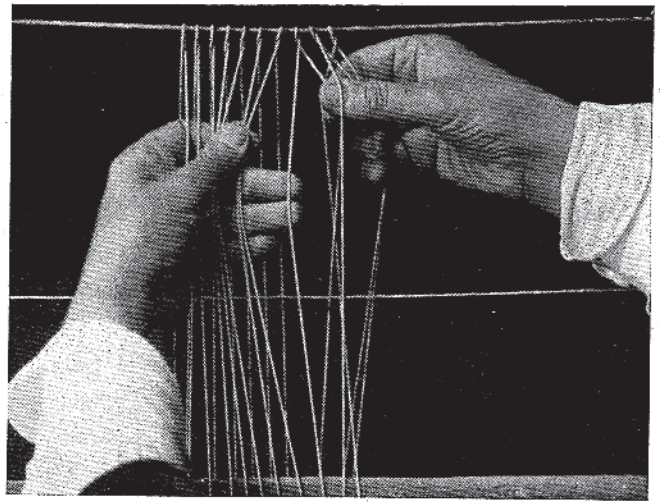
Afb. 2.

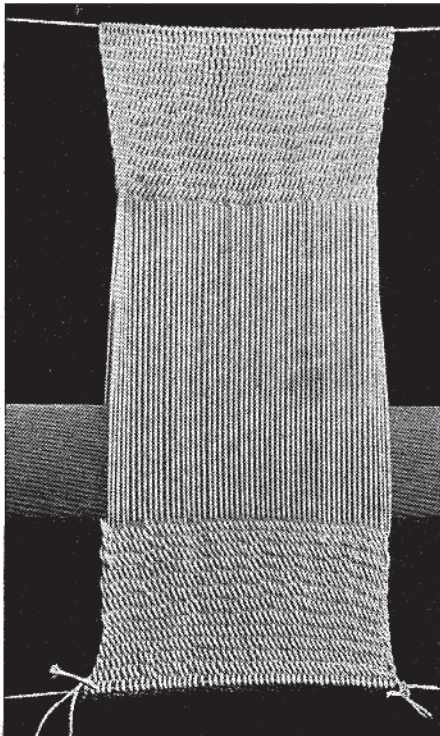
Afb. 3.

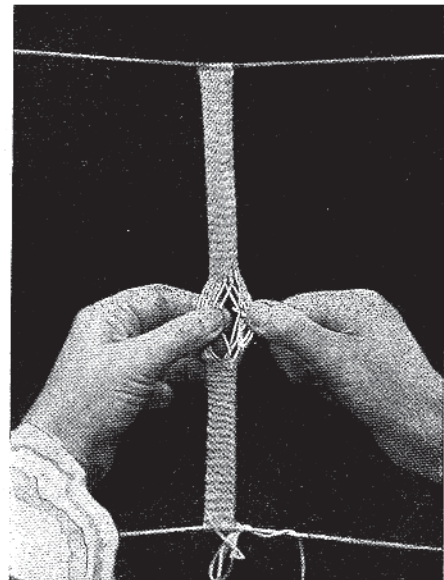
Afb. 4.

Afb 4 A

Afb. 5.

Afb. 6.

vlak aaneengesloten het touw om de spijl heen 10 à 12 keer (afb. 2). Dan brengt men het touw naar de linkerspijl en knoopt het op dezelfde hoogte als rechts, met een strik vast. Door de windingen op deze wijze te leggen, verkrijgt men het voordeel, dat het touw als een schroef om de spijl zit en los- en vastgedraaid kan worden, zoodat men, zoo doende, de spanning regelen kan. Men legt daartoe de volle hand om die windingen heen, knijpt de hand toe en draait het touw, al naar het werk dit eischt, lossier of vaster. Op een afstand van dit bovenste touw bevestigt men op dezelfde wijze een tweede touw. De afstand tusschen beide touwen hangt af van de lengte van het werk. Met het bepalen van den afstand tusschen de touwen moet men rekening houden met het inwerken der draden door het vlechten. Veelal wordt de afstand bepaald door de lengte van het werk, vermeerderd met een derde dier lengte. Een vaste regel is dit echter niet, daar de grofte van den draad ook invloed heeft op het inwerken, evenals de soort van steek, die men vlechten gaat. Oefening is hierin de beste wegwijzer. Bij het spannen der twee touwen moet men er op rekenen, onder en boven zooveel ruimte over te houden, dat een flinke klos of kluwen tusschen het touw en het dwarsbalkje door kan gebracht worden. Tusschen deze twee nu opgespannen touwen, bevestigt men aan de linkerspijl, gewoon vastgebonden, en naar de rechterspijl gebracht, een derde touw. Dit wordt aan de rechterspijl zóó bevestigd, dat het gemakkelijk losgemaakt kan worden. De spanning der twee eerste touwen moet zéér strak zijn, daar men anders geen mooi werk krijgt. Verkrijgt men de noodige spanning niet voldoende door met de hand de touwen aan te draaien, dan neemt men het toestel zóó, dat de linkerspijl tegen de borst ligt. Men legt nu beide armen om het toestel heen, pakt met de handen de rechterspijl en drukt die zooveel mogelijk naar zich toe, de touwen hangen daardoor slap en men kan weer aandraaien.

ONTSPANNEN VAN HET WERK.

Men begint den werkdraad, die op een kluwen of klos gewonden is, beneden links aan het ondertouw vast te binden met een strikje of knoop. Dan neemt men het kluwen in de rechterhand en gaat, op de wijze van stoppen, regelmatig om de drie touwen, steeds

naar rechts werkend en de draden zéér regelmatig naast elkaar leggend (afb. 3). De draad is dus eerst aan het onderste touw gebonden, gaat nu achter langs het middentouw, vóór langs om het boventouw, dan teruggaand vóór langs het middentouw, achter langs om het ondertouw, weer naar het middentouw achterlangs, dan weer vóórlangs om het boventouw enz. Men berekent de hoeveelheid draden naar de dikte van den draad. Eenigszins als regel kan dienen, dat men zóó spant, dat er tusschen de draden telkens nog één draad zou kunnen liggen. Dit geldt voor open patronen; bij dicht werk behoeft men geen ruimte tusschen de draden te rekenen. Deze opgespannen breedte behoudt het werk meestal na vlechting. Men knoopt den draad rechts aan het ondertouw af. De spanning van de werkdraden moet wel zeer veerkrachtig zijn, maar men mag niet zóó werken, dat de touwen naar elkaar togetrokken worden. Nu wordt het zwaard op de plaats van het middentouw tusschen de twee dradenvlakken gestoken en slaat men het boven- en onder tegen de spantouwen aan. De eerste vlechttoer is zoo doende gelegd; onder en boven ziet men een kruising, terwijl de draden duidelijk gescheiden zijn in een voren en een achterveld. Men maakt nu het middentouw van de rechterspijl los, en laat het losjes tusschen de twee dradenvelden hangen, terwijl het zwaard onder blijft liggen. Dit touw is noodig, omdat het zwaard wel eens uit het werk kan vallen en men dan de scheiding tusschen de dradenvelden zou verliezen. Het is daarom goed, het touw na iedere vlechting tusschen de velden te brengen. Wanneer men met werken ophoudt, kan het dienen om het voorveld samen te binden, zoodat het werk niet losspringen kan. Bij het maken van fouten is dit touw een heerlijk hulpmiddel.

GRONDSTEEK.

De grondidee van deze werkwijze is, dat telkens het voorvlak naar achteren, en het achtervlak naar voren gebracht wordt en dat door de omstrengeling, der draden onderling, steken ontstaan. En daar de draden gespannen zijn, geschiedt dit zoowel aan den bovenkant als aan den onderkant, zoodat het werk dubbel vordert en men twee voorwerpen tegelijk maakt of twee deelen van één voorwerp, zooals b.v.

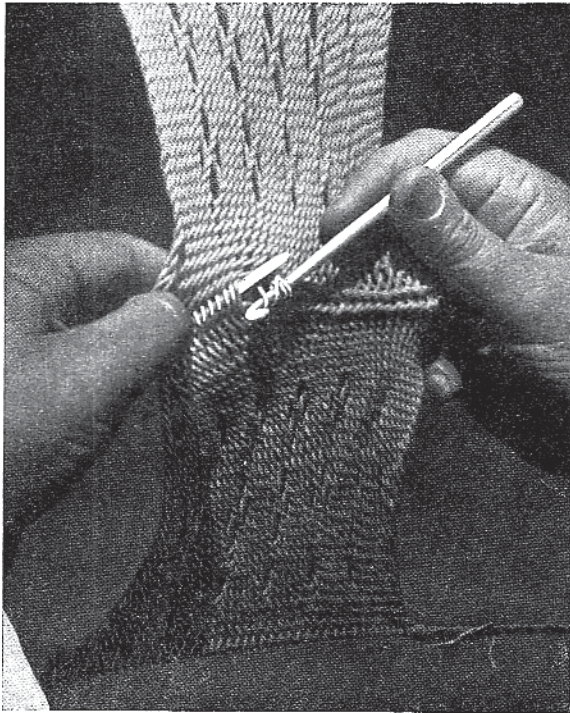
bij een tasch. De beide helften worden dan later op elkaar gelegd en aan de zijkanten dichtgenaaid. Elke steek is opgebouwd uit twee vlechtingen. Bij het maken van een patroon wordt dit altijd gelegd in den eersten vlechttoer; de tweede toer is onveranderlijk een overvlechttoer. Door het stopsgewijs opspannen is één vlechttoer gelegd, zonder dat de hand er nog iets aan deed; deze toer was een overvlechttoer. Wanneer men nu wil beginnen te vlechten, neemt men met de linkerhand al de draden van het voorveld op, tusschen duim en voorvinger. Het zwaard, dat de draden in vóór- en achterveld gescheiden hield, is hierbij de gids. Wanneer men dit gedaan heeft, begint het vlechten. Men neemt tusschen duim en wijsvinger van de rechterhand de twee eerste rechtsche draden van het achterveld, en laat van de linkerhand den eersten draad van het voorveld afglippen. Dan neemt de rechterwijsvinger den derden draad van het achterveld op de rechterhand, en laat de linkerwijsvinger den tweeden draad van het voorveld glippen. Nu den vierden draad van het achterveld op den rechterwijsvinger enden derden draad laten glippen van den linkerwijsvinger (afb. 4). Zoo gaat men door tot men al de draden van het achterveld op de rechterhand heeft, waardoor nu vanzelf al de draden van het vroegere voorveld achterveld zijn geworden (afb. 4A). Op het laatst blijft één draad over, die men moet laten glippen naar het achterveld.

In dezen vlechttoer haalde men dus bij het begin twee achterdraden onder één voordraad en men eindigt den toer met twee draden tot achterdraden te maken. Dit is volgens het hierboven vermelde de vlechttoer, waar de patronen in moeten gelegd worden. Men neemt het voorste dradenveld nu over op de linkerhand, trekt het middentouw uit het werk en legt het op nieuw tusschen de nu ontstane velden. Dan neemt men het zwaard, steekt dit eveneens tusschen de velden en slaat met beide handen het werk stevig aan tegen het boventouw en daarna tegen het onder-touw, waar het blijft liggen. Men kan duidelijk de nu ontstane kruising zien, vooral aan den onderkant, waar het zwaard de draden bijeenhoudt. Van boven is de kruising wat lossier. Nu neemt men weer het geheele voorveld op de linkerhand en neemt de

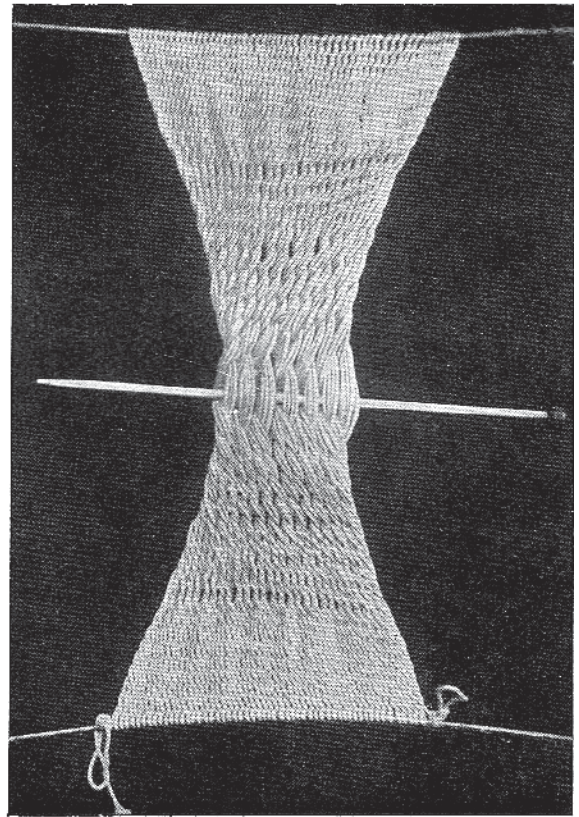
rechterwijsvinger den éérsten draad van het achterveld op, terwijl de linkerwijsvinger den eersten draad van het voorveld laat glippen. Dan neemt de rechterwijsvinger den tweeden draad van het achterveld en trekt dien naar voren, en de linkerwijsvinger laat den tweeden draad van het voorveld glippen. En zoo gaat men door, totdat al de draden van het achterveld naar voren gebracht zijn en op de rechterhand liggen en alle draden van het voorveld naar achter gevallen zijn. Men neemt nu weer het voorste dradenveld op de linkerhand, verlegt het tusschentouw en slaat het werk onder en boven met het zwaard wederom stevig aan. Met deze vlechting, den 2den of overvlechttoer is de steek afgemaakt. Nu volgt weer de 1ste toer, die waarin men begint met twee draden van het achterveld naar voren te halen en één van het voorveld daarover te laten vallen en eindigt met twee draden in het achterveld te laten liggen. Daarna volgt weer de 2de toer, die begint met één achterdraad naar voren te trekken, en één voordraad naar achteren te laten vallen en zoo gaat men steeds door, terwijl men na iederen vlechttoer het middentouw verlegt en met het zwaard onder en boven flink aanslaat. Dit aanslaan, hetzij zeer stevig, hetzij lossier, regelt ook eenigszins de grofte van het werk. Men ziet nu na iedere twee toeren, d. w. z. na iedere reeks van volledige steekvormingen, dat de draden weer op hun vorige plaats teruggekomen zijn. Na eenige toeren zien wij al dadelijk, dat het werk onder en boven gelijk vordert. Het is van belang om dezen grondsteek flink te oefenen, zoodat men dezen slag vlug en vlot kan werken, voordat men aan patroontjes begint. Trouwens de grondsteek is op zichzelf zoo mooi van regelmaat en richting, dat hij overwaard is, om voor tal van voorwerpen gebruikt te worden. Daarbij vormt deze steek een vaste stof, die fijn gewerkt, het rips nabij komt (afb. 5). Voor oefening bevelen wij aan van grove witte katoen b.v. stofdoekjes en aanpakkers te maken. Wij gaan daarom dadelijk over tot het aangeven van de wijze van afkanten.

Stofdoekje: Spanning tusschen de touwen 60 c.M., draadomgangen 60.

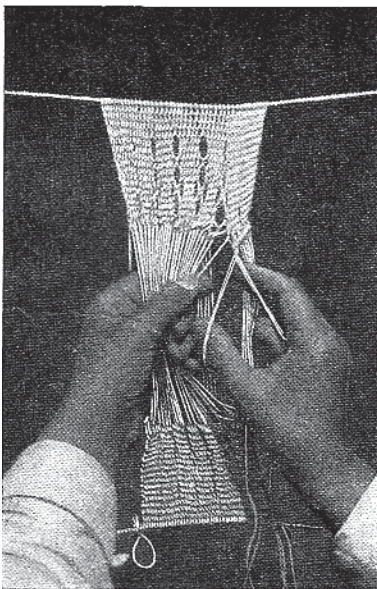
Aanpakker: Spanning tusschen de touwen 35 c.M., draadomgangen 50.

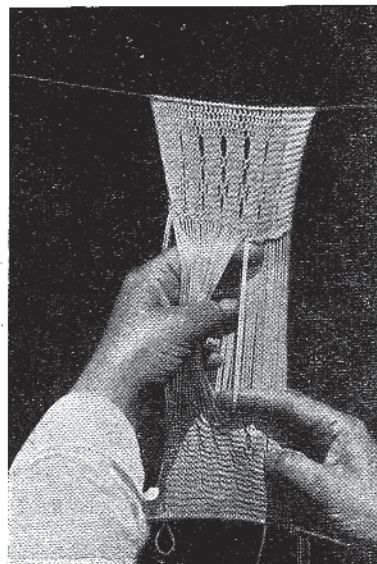
Afb. 7.

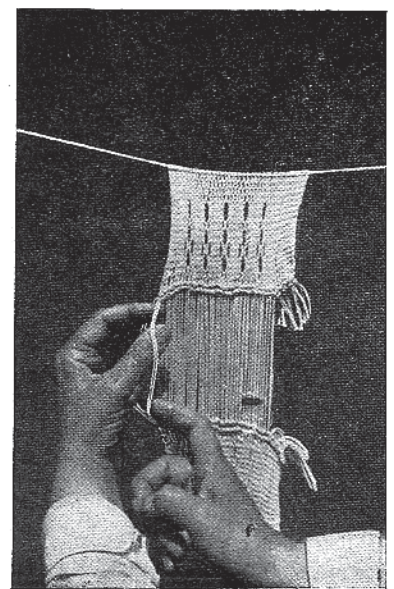
Afb. 9.

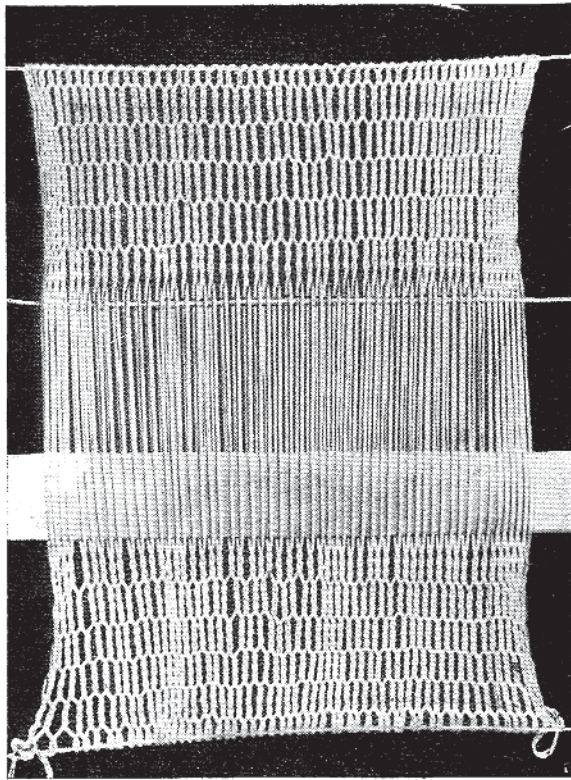
Afb. 8.

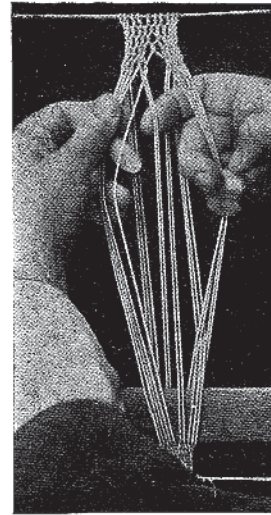
Afb. 8 A.

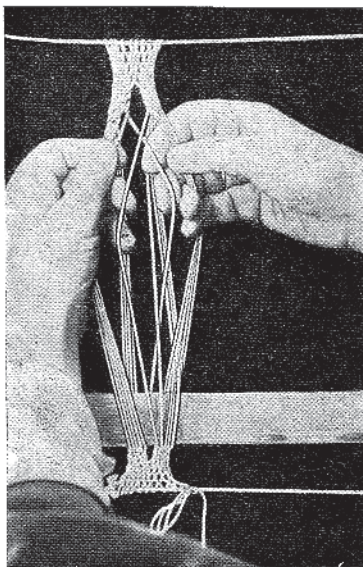
Afb. 8 B.

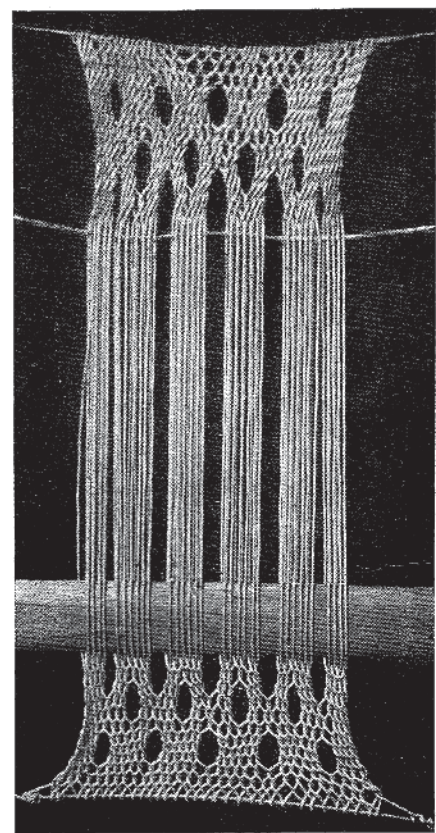
Afb. 10.

Afb. 11.

Afb. 11. A.

Afb. 11. B.

VASTLEGGEN DER DRADEN.

Wanneer de beide vlechtingen, de bovenste en de onderste in één geheel stuk gebruikt worden, is het noodzakelijk de beide deelen vast te verbinden, daar zij zonder stevige hechting weder spoedig zouden loslaten. Zoolang men kan, werkt men met de vingers, doch indien de opening te nauw wordt, bedient men zich van een haakje, dat dan den wijsvinger der rechterhand vervangt (afb. 6). Men legt het middentouw tusschen de beide deelen en slaat met het haakje telkens onder en boven aan. Zoodra het werk geheel gesloten is, neemt men telkens één voordraad en één achterdraad op het haakje en haakt dan die twee draden om den volgenden vóór- en achterdraad (afb. 7). Men vergemakkelijkt dit werk, door het geheele vlechtwerk wat losscher te spannen, waartoe men de schroeftouwen wat losscherft. De laatste steek wordt vastgenaaid.

AFMAKEN MET FRANJE.

Indien de twee deelen niet verbonden behoeven te blijven, dan spruit uit de techniek van dit werk voort de eindiging in een of andere franje. In dit geval begint men reeds bij het opspannen hierop te rekenen, want bij de te spannen draadlengte moet ook de lengte der franje tweemaal gevoegd worden. Is het werk zoover gevorderd, dat men aan de franje beginnen kan, dan haakt men op dezelfde wijze, als bij het geheel sluiten, maar nu met de vingers, één voordraad en één achterdraad om den volgenden vóór- en achterdraad. Dit doet men aan den bovenkant vlak tegen het werk aan (afb. 8). De linkerwijsvinger houdt den bovenhaaksteek vlak tegen het werk aan gedrukt, terwijl de rechterwijsvinger telkens dezen steek tegen den benedenkant van het werk aandrukt (afb. 8 A). Dit gaat zoo het geheele werk langs, hakend en aandrukkend, tot men alle draden gehad heeft, de laatste steek wordt weer gehecht. Op dezelfde wijze wordt een tweede toer gelegd.

Het werk is nu afgesloten door twee richels en in plaats van voor- en achter elkaar, liggen de draden nu paarsgewijze naast elkaar. Men neemt nu gewoonlijk tweemaal twee draden en knipt deze in 't midden door; knoopt de vier bovenste eerst tot een knoop samen en dan de vier onderste (afb. 8 B).

Deze knoopjes moeten stevig gelegd worden tegen het dubbele haakrandje aan. Beter is echter ze niet dadelijk al te vast te leggen, doch ze eerst alle te koopen, redelijk vast, en dan ze geheel gelijkmakend aan te drukken en flink vast te leggen.

Het eindigen in een kwast en in koordfranje wordt later behandeld, daar hiervoor meerdere bekendheid van het werk vereischt wordt. Alleen het afhaken van boven kan hier ook behandeld worden.

AFNEMEN VAN HET RAAM EN STRIJKEN.

Om het werk van het raam af te nemen, begint men den knoop of strik, waarmede de opspandraad aan het touw verbonden is, los te maken, evenzoo den eindigingsdraad. Dan neemt men een naald met een veel dunneren draad dan het touw en rijgt lus voor lus van het touw op dezen draad. Nu maakt men de touwen aan den rechterkant los, en schuift het werk voorzichtig van het touw af, zoodat de lussen nu alleen op den ingeschoven draad blijven. Het werk wordt dan op een strijplank uitgespreid; op den juisten maat gerekt en gelijk gelegd en vastgespeld, in iederen steek een speld. Daarna legt men een vochtigen doek op het werk, strijkt, totdat de doek droog is en laat het werk op de strijplank gespeld liggen, tot het volkomen droog is.

AFHAKEN.

Het is in vele gevallen noodig den onder- en bovenkant eenigszins stevig af te werken. Wanneer het werk van het raam afgenomen is en de dunne draad alleen in de lussen zit, neemt men een haakpen en haakt men de lussen een voor een door elkaar. Hierdoor verkrijgt men een stevig gevlochten randje. De laatste steek wordt weer met naaldendraad bevestigd.

MINDEREN.

Wanneer men een vlechtwerk smaller wil maken, moet men, in plaats van één achterdraad naar voren te brengen en één voordraad naar achter te laten glippen, twee achterdraden gelijktijdig naar voren brengen en twee voordraden gelijktijdig laten glippen. Wil men nu sterker minderen, dan kan men daarna vier draden telkens nemen, dan acht, maar meer dan zestien niet. Alle verbonden draden worden in den overvlechttoer als één draad beschouwd (afb. 9).

MEERDEREN.

Men werkt gewoon door, tot op de hoogte, waar men wil gaan meerderen. Dan neemt men een nieuw stel spantouwen en spant daar nieuwe draden op, al naar gelang men noodig heeft. Deze nieuwe draden worden op gelijke afstanden ingevoegd en met de eerste draden meegevlochten. Voor dit tweede opspannen moet men dun touw nemen, daar anders de lussen te groot worden.

De beide ronde kleedjes, zijn voorbeelden van meerderen.

STOKJES.

Geheel op dezelfde wijze als de grondsteek worden de stokjes gemaakt, met dit onderscheid, dat men niet alleen den achterdraad naar voren brengt, doch zoodra men dit gedaan heeft, achter- en voordraad nogmaals één- of meermalen om elkaar heen laat draaien (afb. 10).

GAATJES.

Wij beginnen met eerst eenige toeren van den grondsteek te vlechten, omdat de draden dan gemakkelijker liggen om de gaatjes te leeren vlechten.

Dan beginnen we, (in den toer waarin als eerste steek twee draden naar voren worden gehaald):

1e toer: Eenige gewone steken, één draad van het achterveld naar voren halen, twee draden van het voorveld er over laten glippen. Men ziet dadelijk een opening ontstaan.

Dan haalt men twee draden van het achterveld naar voren, waarover men één draad van het voorveld laat glippen en vlecht dan weer eenige gewone vlechtsteken (afb. 11).

2de toer: (overvlechttoer) men vlecht de gewone vlechtsteken tot men aan de opening komt.

Deze moet open blijven, hetgeen gebeurt wanneer men den laatsten achterdraad aan den rechterkant der opening maar onder één voordraad laat gaan.

Aan den linkerkant van het gaatje neemt men één achterdraad onder één voordraad, verder gewoon doorvlechten (afb. 11 A). Wij merken op, dat in den kleinen eersten toer de steek aan den rechterkant van 't gaatje gelijk is aan den eindsteek van den geheelen toer en de steek aan den linkerkant

gelijk is aan den beginsteek van dien toer. In den overvlechttoer is de steek rechts van 't gaatje gelijk aan den eindsteek van dezen toer en de steek links gelijk aan den beginsteek van dienzelfden toer. De volgende eerste toer is een gewone toer, waardoor de gaatjes gesloten worden en daarop volgt de overvlechttoer. Men kan natuurlijk meerdere tusschentoeren vlechten en het gaatje op deze wijze verlengen. (Afb. 11 B, en ook de tusschenzetsels en 't kantje Plaat 19).

RUTHEENSCH WIJZE VAN GAATJES MAKEN.

Men begint met een gewonen vlechttoer. In den tweeden toer wordt daar, waar een gaatje gewenscht wordt, de vorige toer losgelaten en de twee zijdraden aan elken kant gekruist met den daaraan grenzenden draad. De volgende toer is een vlechttoer waarin de gaatjes gesloten worden. De gaatjes komen dus te liggen in den toer, die reeds gewerkt was. Het principe van deze wijze van werken is dus, dat men altijd het gaatjes patroon werkt in den toer, die reeds gemaakt is. Men werkt dus feitelijk achteruit,

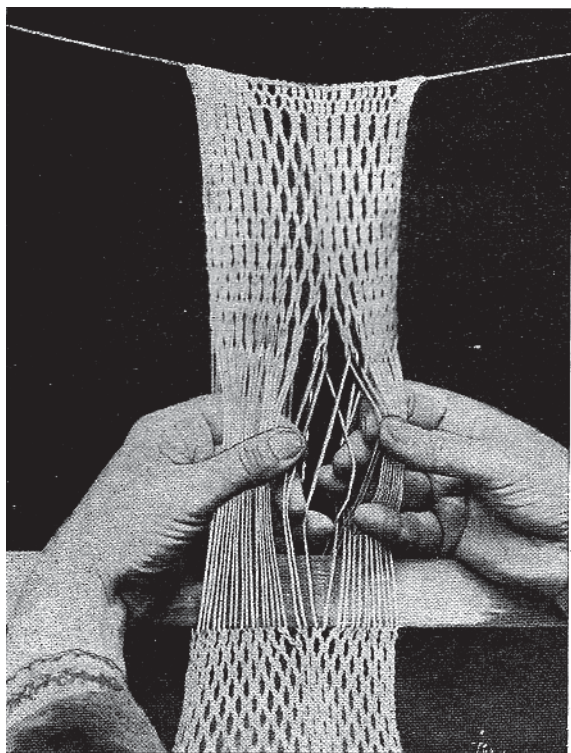
VERSPRINGGAATJES.

Wanneer wij enkel gaatjes willen vlechten zonder vaste steken er tusschen, vlechten wij een eersten toer niet anders dan door twee achterdraden telkens onder twee voordraden door te halen. Daarna vlechten wij den overvlechttoer, waarbij de gaatjes openblijven. Men moet, om bij het vlechten van dezen toer zich niet te vergissen, het werk goed uit elkaar trekken met de vingers, zoodat men de ligging der draden duidelijk zien kan. De kruising moet goed komen te liggen.

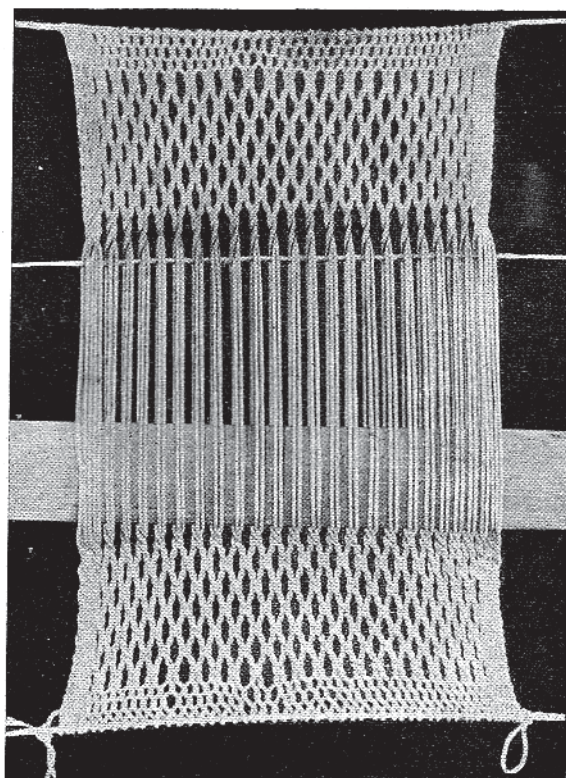
Men heeft twee vóórdraden naast elkaar en twee achterdraden naast elkaar liggen.

De draden liggen in groepen van 4, twee achteren twee voordraden. Nu moeten deze 4 draden onderling overgevlochten worden, dus de 1^e achterdraad onder de 1^{en} voordraad gehaald worden en de 2de achterdraad onder den 2^{den} voordraad.

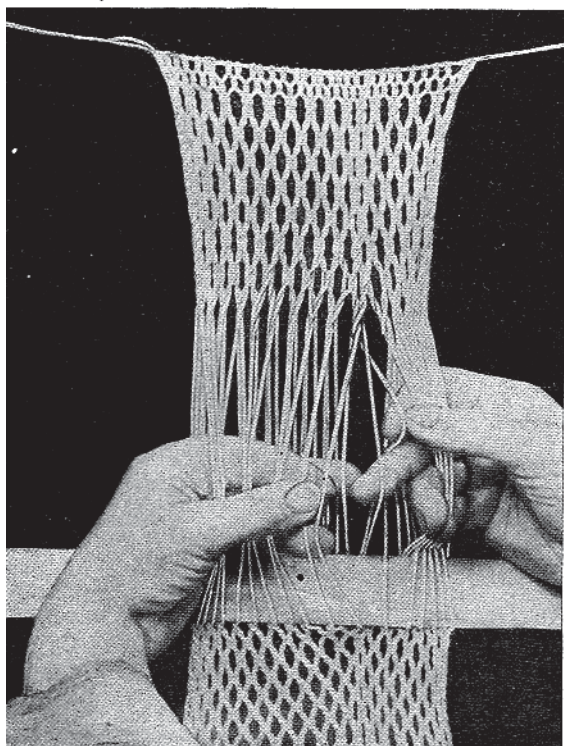
Den volgenden toer vlecht men weer twee achterdraden onder twee voordraden, doch men begint met den eersten voordraad en den eersten achterdraad om elkaar heen te draaien en dan steeds

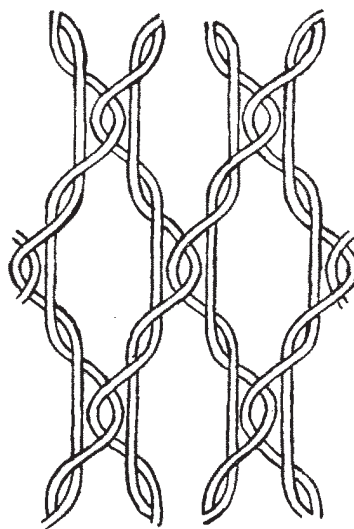
Afb. 12.

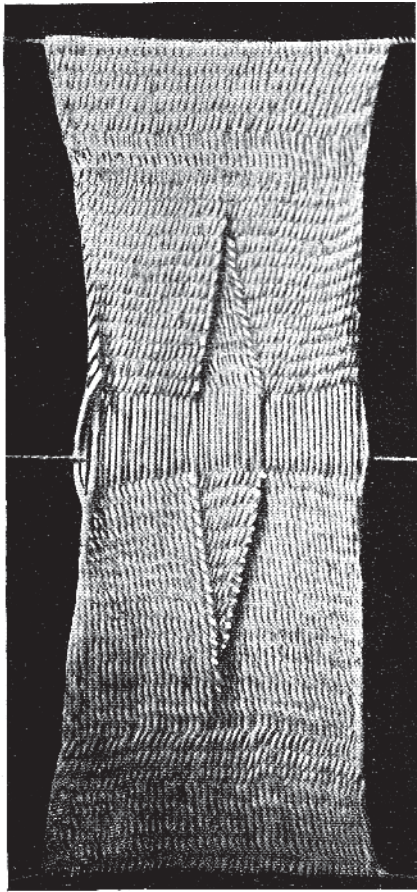
Afb. 12. A.

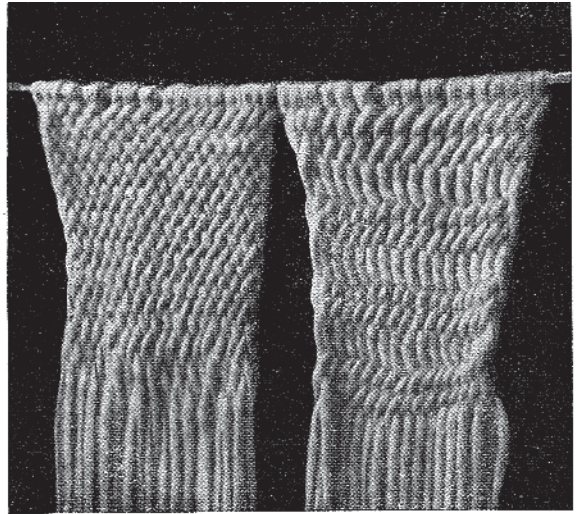
Afb. 12. B.

Afb. 12. C.

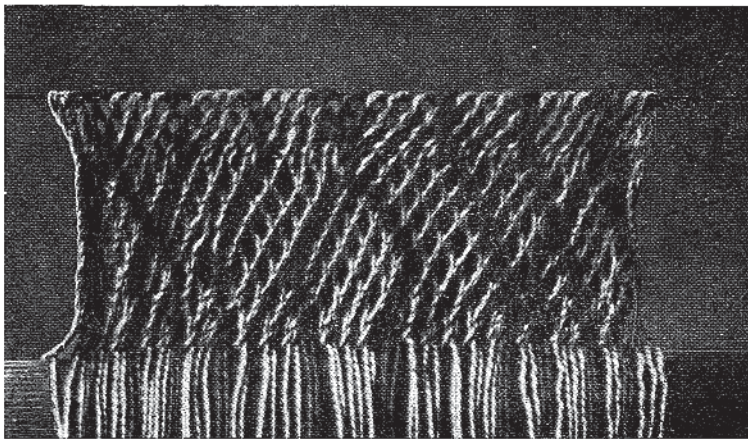

Afb. 13.

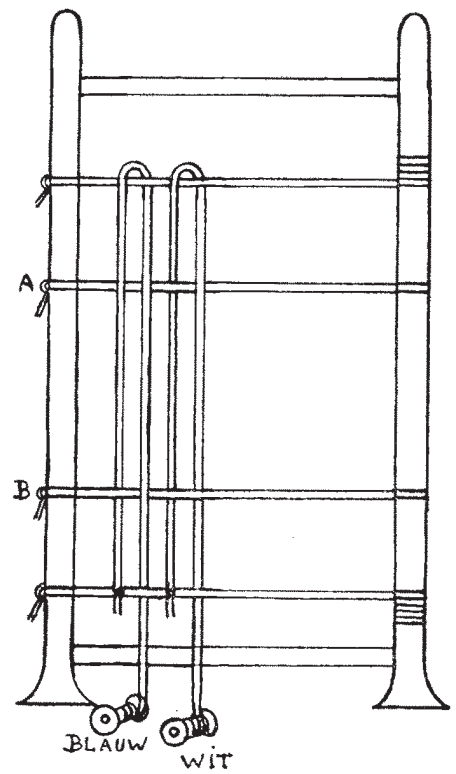

Afb. 13. A.

Links: diagonaal vlechting.
Rechts: vlechting: 2 toeren rechts, 2 toeren links.

Afb. 14.

Afb. 15.

twee achterdraden onder twee voordraden, anders zouden de gaatjes niet kunnen verspringen. Wij zien nu, dat de vorige gaatjes gesloten worden en direct na deze sluiting een nieuw gaatje zich vormt onder de kruissluiting van het vorige en dus een verspringing ontstaan is.

De tweede toer is weer een overvlechttoer. (Zie hierbij de afb. 12. 12 A, B en C. Afb. 12 C geeft de positie der verspringdraden aan).

LINKSCHE VLECHTING.

Men begint met eenige gewone toeren. Men heeft dus de draden van het voorveld op de linkerhand nu neemt men den 1sten rechterachterdraad op den rechterwijsvinger, neemt dan den 2^{den} rechterachterdraad op den linkerduim (afb. 13), laat dien vallen over den 1^{en} rechter voordraad, neemt dan dienzelfden rechtervoordraad op den rechterwijsvinger; dan volgt de eerst volgende achterdraad, men legt dien over den 3^{en} voordraad, laat hem over den draad vallen, en neemt dien voordraad op den rechterwijsvinger. Overvlechttoer: 2de voordraad over 1sten voordraad laten vallen, 1ste voordraad op rechter wijsvinger nemen, 3de voordraad over 1sten achterdraad enz.

Wanneer men alle toeren op deze wijze vlecht, zal men zien, dat de richting van den steek tegenovergesteld is aan die van den grondsteek.

Een gemakkelijke manier bij linksch vlechten is, als men ten minste geheele toeren te vlechten heeft, om het toestel eenvoudig onderste boven te zetten. Dan kan men gewoon recht vlechten.

Diagonaalvlechting ontstaat door telkens één toer rechts en één toer links te vlechten.

VLECHTEN MET GEKLEURDE DRADEN.

Het is natuurlijk mogelijk, om met meer dan één kleur te vlechten. Men spant dan verschillende gekleurde draden naast elkaar op en krijgt al naar mate men die indeelt, breede of smallere verticale strepen. Met de combinatie van rechtsche en linksche vlechting kan men ruitpatronen krijgen, (zie de theemuts plaat 17).

Men kan met gekleurde draden horizontale strepen krijgen, wanneer men b.v. 1 draad rood, 1 draad blauw om en om opspant met twee klossen, zoodat

men rood en blauw steeds naast elkaar krijgt. Eerst een paar toeren gewoon vlechten. In den overvlechttoer (dus dezen keer niet in den patroon-toer) begint men den 1sten toer gewoon te vlechten. Dan den 2^{den} steek gewoon vlechten en één maal draaien, den 3^{den} steek gewoon vlechten, den 4^{den} steek gewoon vlechten en één maal draaien, den 5^{den} steek gewoon vlechten, enz. Men ziet nu dat alle draden van één kleur vóórliggen en de andere gekleurde draden achterliggen.

Bij den volgenden toer, die gewoon gevlochten wordt, zal men de achterliggende kleur vóór krijgen en de vóórliggende kleur achter. Men vlecht dus nu gewoon door. Op deze wijze kan men blokjes van één toer en trapsgewijze figuurtjes krijgen.

INLEGGEN VAN GEKLEURDE DRADEN.

Men spant de in te leggen draden tusschen de andere draden op de voor 't patroon gewenschte afstanden (afb. 14). Dan vlecht men gewoon recht of gaatjes. Komt men aan den ingelegden draadomgang, dan werkt men dóór dezen achter- en voordraad heen, legt dien inlegdraad (voor- en achterdraad) in de richting die men wenscht en vlecht door. In den volgenden toer draait men de twee draden één slag om elkaar en doet weer precies hetzelfde er mee als in den vorigen toer. Op deze wijze kan men patronen uitvoeren, zonder dat die draden ooit meegevlochten worden, zij worden dus alleen ingevlochten.

DUBBEL VLECHTEN.

Door het dubbel vlechten ben ik geheel vrij geworden in het maken van patronen, zonder eenig bezwaar van richting. Het dubbelvlechten is werkelijk een dubbel vlechten: twee op elkaar liggende velden worden gelijktijdig gewerkt, één dier velden kan zeer goed als voering dienen, waardoor het voorwerp aan schoonheid wint, daar stof en voering dan één geheel vormen en de patronen ontspringen door de verwisseling van de twee velden. Wij beginnen met het eenvoudigste: de horizontale lijn.

Men begint gewoon de opspantouwen aan de spijlen te bevestigen, op de lengte van het te maken voorwerp en bevestigt dan nog twee touwen, A en

B, op ongeveer 25 c.M. van elkaar, tusschen de 2 eerste opspantouwen in, ook aan de spijlen. Wij hebben dus 4 touwen: het bovenste opspantouw, touw A, touw B, en het onderste opspantouw. Het opspannen geschiedt tegelijk met twee kluwen, van verschillende kleur. Nemen wij b.v. blauw en wit. Begin links onderaan en knoop blauw vast aan het onderste touw. De werkdraad gaat nu achter touw B vóór touw A, vóórom boventouw, vóór A vóór B, achterom ondertouw. Laat de klos hangen. Wit: Links onderaan, naast blauw vastknoopen, dan achter B, achter A, vóórom boventouw, vóór A, achter B, achterom ondertouw. Laat de klos hangen (afb. 15).

Blauw: achter B, vóór A, vóórom boventouw, vóór A, achterom ondertouw. Wit: achter B, achter A, vóórom boventouw, vóór A, achter B, achterom ondertouw, enz., de kleuren om en om.

Als men nu op de plaats van touw A een zwaard inlegt en dit ook doet op de plaats van touw B en aanslaat, zal men zien, dat niet alleen de kleuren gescheiden zijn, maar tevens elke kleur in de twee velden, die men voor het vlechten nodig heeft, verdeeld is. Men begint nu blauw te vlechten tot men enkele toeren heeft, dan draait men het toestel om, en vlecht met wit evenveel. Nu moet men de kleuren wisselen. Men bindt hiervoor aan het bovenste opspantouw twee lussen, aan iederen kant één. Hierdoor steekt men het zwaard, dat tevens tusschen de velden van de achterste kleur ligt. Alle draden, die men nu door moet halen, liggen geregeld op het zwaard. Rechts beginnend, laat men telkens twee draden van de voorste velden glippen (dus één steek) en haalt één draad van het op het zwaard liggend veld naar voren. Als men alle draden van de tweede kleur naar voren heeft gehaald, neemt men het zwaard weg. Het is nu gemakkelijk met het vlechten van de doorgehaalde kleur te beginnen, daar het tweede veld vanzelf doorgetrokken wordt. Men moet er op letten, dat telkens bij het doorhalen van een draad, van het zwaard twee draden (één steek) van de voorste kleur naar achteren vallen. Men vlecht nu van de doorgehaalde kleur eenige toeren, zooveel men wil, en bindt dan het tusschentouw, inplaats van het los te laten liggen, op de hoogte, waar men eindigt

met vlechten, stevig aan de spijlen vast (afb. 15). Dit doet men om te verhinderen, dat dit deel van het werk uitzakt, terwijl men aan de tweede kleur werkt.

Men draait nu het toestel om, ten einde de tweede kleur te vlechten. Men ziet de draden paarsgewijze liggen en het is zeer gemakkelijk weder vóór- en achterveld te maken; dit geschiedt vanzelf door de vlechting. Men werkt nu hetzelfde aantal rijen, als van de tweede kleur gevlochten zijn en bindt dan weer het zwaard aan en haalt de draden door, zooals hierboven aangegeven. Door het naar voren brengen van slechts een bepaald aantal draden, kan men figuren maken.

Wanneer men goed kan vlechten is het ophangen van het zwaard niet noodig, men kan alles dan met de hand regelen. Het dradenveld der voorste kleur neemt men dan tusschen duim en wijsvinger, terwijl de derde vinger tusschen de achterste velden komt te liggen en de plaats van het opgehangen zwaard inneemt. Van den derden vinger worden dan de door te trekken draden telkens afgenomen en naar voren gebracht. Men zij indachtig, het doorhalen nooit anders te doen, dan in den vlechttoer, die begint met twee draden onder één,

DUBBEL VLECHTEN MET MINDERING.

Voorbeeld: Schulprand en zigzagrand — groen en bruin.

Opspannen voor dubbel vlechtwerk.

Van iedere kleur twee toeren gescheiden vlechten. Groen: Iedere schulp gedacht voor 8 steken. De 8 steken minderen op de 4, de 4 steken op 2. Bruin: Effen steken 8 toeren aan den anderen kant van het werk, dan na de 8 steken een gaatje maken. Het bosje groene steken, nu vereenigd tot twee groote steken, door het gaatje gehaald en dus naar achteren gebracht (afb. 15 A). Dit doet men tot het eind door, zoodat al de bruine draden vóór liggen en de gaatjes worden nu toegevlachten. De groene punten liggen nu als schulpen op den bruinen grond. Op deze wijze, kunnen, door meer naar voren brengen van het groene en weer uiteen vlechten van de draden, randen met zigzag-patronen worden verkregen.